

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

I

Τα μέλη της Ένωσης Φίλων του Αρχιεπισκοπικού Πάρκου –όσα ζούσαν ακόμη– χαροπάλευαν φτύνοντας αίμα. Πολλά είχαν ήδη πεθάνει, και σίγουρα θα έτριζαν τα κόκαλά τους. Χρόνια προσεκτικού σχεδιασμού για να σωθεί αυτή η μικροσκοπική ευχάριστη έκταση πρασίνου για τους κατοίκους του Λάμπεθ είχαν σαρωθεί με έναν κατεπείγοντα νόμο. Μια σημαία κρεμόταν ακίνητη στο σκοτάδι πάνω από τους πυργίσκους του ανακτόρου, δείχνοντας ότι ο Αρχιεπίσκοπος ήταν εκεί. Όμως αφού οι μπουλντόζες είχαν αρχίσει από τις πέντε, ύστερα από μόλις έξι σύντομες ώρες ησυχίας, ήταν απίθανο να κοιμάται. Και ήταν εξίσου απίθανο να «αναπαύονται εν ειρήνη» οι προκάτοχοί του.

Το εργοτάξιο φωτιζόταν από προβολείς. Ερπυστριοφόρα μηχανήματα είχαν ανασκάψει τη γη όπου κάποτε έπαιζαν παιδιά, και η ηχώ από τις φωνές τους πνιγόταν τώρα από το μουγκρητό των μηχανών. Τα κάγκελα γύρω από το γήπεδο του ποδοσφαίρου και του μπέιζμπολ είχαν ξηλωθεί και είχαν πεταχτεί

παράμερα. Παραμορφωμένα υπολείμματα από κούνιες και πολύζυγα από την παιδική χαρά ήταν στοιβαγμένα μπροστά στα εγκαταλειμμένα κτίσματα στη δυτική πλευρά του πάρκου, περιμένοντας την απομάκρυνσή τους. Οι παλιές δημόσιες τουαλέτες, που αρχικά επρόκειτο να μετατραπούν σε καφετέρια, είχαν κατεδαφιστεί. Ο χρόνος πίεζε. Εκατοντάδες εργάτες δούλευαν σε δεκαοκτώωρες βάρδιες. Κανείς δεν παραπονιόταν. Τα λεφτά ήταν καλά, αν και δεν είχαν πουθενά να τα ξοδέψουν.

Οι εργάτες κινούνταν κάτω από τα φώτα χωρίς να μιλούν. Φιγούρες με πορτοκαλί φόρμες, κράνη και λευκές μάσκες. Όλοι κρατούσαν αποστάσεις μεταξύ τους. Κάπνιζαν μέσα από τις λεπτές ίνες της μάσκας τους, αφήνοντας στρογγυλούς λεκέδες από νικοτίνη, έχοντας παραδίπλα αναμμένο ένα μαγκάλι για τις γόπες. Η μόλυνση απλωνόταν πολύ εύκολα.

Την προηγούμενη μέρα είχαν σκάψει για τα θεμέλια. Σήμερα, οι μπετονιέρες έφταναν η μία μετά την άλλη για να γεμίσουν τους λάκκους με τσιμέντο. Ήδη υπήρχε ένας γιγάντιος γερανός στο εργοτάξιο, έτοιμος να σηκώσει και να μετακινήσει μεταλλικά δοκάρια στις θέσεις τους. Το προηγούμενο απόγευμα, μια αντιπροσωπεία από την επιτροπή έκτακτης ανάγκης είχε διανύσει με τα πόδια τη σύντομη διαδρομή από το Γουέστινγκερ για να παρακολουθήσει με ελπίδα και φόβο τον βανδαλισμό που είχαν εγκρίνει μέσα στην απελπισία τους. Οι λευκές μάσκες έκρυβαν τα πρόσωπά τους, αλλά δεν μπορούσαν να κρύψουν το άγχος στα μάτια τους. Παρακολουθούσαν κι αυτοί σιωπηλοί.

Μια φωνή υψώθηκε μέσα στο μουγκρητό από τις μπετονιέρες και τον βρυχηθμό των εκσκαφέων. Μια φιγούρα ύψωσε το χέρι μέσα στο σκοτάδι, δίνοντας σήμα να σταματήσουν. Ήταν ένας ψηλός άνδρας, λεπτός και γυμνασμένος, που στεκόταν

στην άκρη ενός κρατήρα τριών μέτρων στη βορειοδυτική γωνία. Η χοάνη που άδειαζε τσιμέντο μετακινήθηκε και σταμάτησε με ένα τράνταγμα μερικές στιγμές μόνο πριν αδειάσει το πηχτό γκρίζο μείγμα στη γη. Ο άνδρας κάθισε στις φτέρνες στην άκρη του λάκκου και κοίταξε μέσα στο σκοτάδι. «Κάτι υπάρχει εδώ κάτω», φώναξε, και ο επιστάτης πλησίασε θυμωμένος με μεγάλες δρασκελιές.

«Δεν έχουμε χρόνο για τέτοια. Έλα!» Κούνησε το χέρι στον άνθρωπο που χειριζόταν τη χοάνη. «Προχώρα!»

«Όχι, περιμένετε!» Ο ψηλός πήδησε μέσα στον λάκκο και εξαφανίστηκε.

Ο επιστάτης ύψωσε τα μάτια του στον ουρανό. «Θεέ μου... Φέρτε ένα φως εδώ».

Κάμποσοι εργάτες μαζεύτηκαν γύρω από τον λάκκο. Έφεραν ένα τρίποδο και έστρεψαν το φως προς τα κάτω. Ο ψηλός ήταν σκυμμένος πάνω από κάτι μικρό και σκούρο. Σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε τα πρόσωπα από πάνω, σκιάζοντας τα μάτια του από το φως. «Είναι ένας σάκος, γαμώτο», είπε. «Ένας δερμάτινος σάκος. Κάποιο καθίκι νόμισε ότι σκάσαμε την τρύπα για να πετάξει μέσα τα σκουπίδια του».

«Έλα, βγες έξω!» φώναξε ο επιστάτης. «Μη μας καθυστερείτε».

«Τι έχει μέσα;» φώναξε κάποιος άλλος.

Ο ψηλός σκούπισε το μέτωπο με το μανίκι του και έβγαλε το ένα γάντι για να τραβήξει το φερμουάρ του σάκου. Έσκυψαν όλοι να δουν. Ξαφνικά, πετάχτηκε πίσω σαν να είχε αγγίξει ηλεκτροφόρο καλώδιο. «Χριστέ μου!»

«Τι είναι;»

Είδαν κάτι άσπρο, κάτι που αντανakλούσε το φως. Ο ψηλός σήκωσε το κεφάλι. Ανάσαινε λαχανιασμένα και το πρόσωπό

του, γλομό ήδη από την έλλειψη ύπνου, είχε γίνει κατάσπρωσαν το χαρτί. «Χριστέ μου!»

«Τι διάολο είναι;» Ο επιστάτης είχε χάσει την υπομονή του.

Ο ψηλός έσκυψε πάλι προσεκτικά πάνω από τον σάκο. «Κόκαλα», είπε με σιγανή φωνή, που ωστόσο την άκουσαν όλοι. «Ανθρώπινα κόκαλα».

«Πώς ξέρεις ότι είναι ανθρώπινα;» Την ερώτηση έκανε κάποιος από τους άλλους. Η φωνή του για κάποιο λόγο ακούστηκε σοκαριστικά δυνατή.

«Γιατί υπάρχει κι ένα κρανίο μέσα και με κοιτάζει». Ο ψηλός έστρεψε το δικό του κρανίο προς τα πάνω· το δέρμα έμοιαζε τεντωμένο πάνω του. «Αλλά είναι μικρό. Πρέπει να είναι παιδί».

II

Ο ΜΑΚΝΙΑ ΗΤΑΝ ΚΑΠΟΥ ΜΑΚΡΙΑ. Κάπου όπου δεν θα έπρεπε να είναι. Ήταν ζεστά και άνετα, και ένιωθε ασφαλής. Όμως κάτι τον ενοχλούσε, μια επίμονη αίσθηση ότι κάτι είχε ξεχάσει, κάτι του είχε διαφύγει. Και τότε, με ένα έντρομο τίναγμα, θυμήθηκε ότι δεν είχε πάει στη δουλειά για μήνες. Πώς ήταν δυνατόν να το ξέχασε; Ήξερε ότι ήταν κάτι που είχε ξανακάνει στο παρελθόν. Κάτι θυμόταν αόριστα. Όμως, Χριστέ μου, τι εξήγηση θα τους έδινε; Πώς θα μπορούσε να τους πει πού ήταν και γιατί; Θεέ μου. Ένωσε ναυτία.

Άκουσε το τηλέφωνο να χτυπά και κατάλαβε ότι ήταν αυτοί. Δεν ήθελε να το σηκώσει. Τι θα μπορούσε να τους πει; Τον πλή-

ρωναν όλον αυτό τον καιρό, κι αυτός δεν είχε κάνει τον κόπο να πάει. Κάποιοι πρέπει να τον κάλυψαν, να έκαναν τις βάρδιες του. Θα ήταν θυμωμένοι, θα τον κατηγορούσαν. Και το τηλέφωνο συνέχιζε να χτυπά, αλλά εξακολουθούσε να μη θέλει να απαντήσει. «Σκάσε!» φώναξε στο τηλέφωνο. Η συσκευή τον αγνόησε, και κάθε κουδούνισμα ήταν μια μαχαιριά στην καρδιά του. Θα συνέχιζε να τον μαχαιρώνει μέχρι να το σηκώσει. Ίδρωτας ανάβλυσε στο μέτωπό του. Κάτι είχε κολλήσει πάνω του. Και όσο περισσότερο προσπαθούσε να ελευθερωθεί τόσο πιο πολύ αυτό κολλούσε. Γύρισε, τράβηξε, κλότσησε και ξαφνικά ξύπνησε αγκομαχώντας και κοιτώντας το ταβάνι με διάπλατα τρομαγμένα μάτια, και με τα κοντοκουρεμένα μαλλιά του υγρά από τον ιδρώτα στο μαξιλάρι. Στο ταβάνι, ο αριθμός 06:57 απλωνόταν σε ψηφιακά ευθύγραμμα τμήματα προς τη ροζέτα. Ήταν το μόνο πράγμα που είχε πάρει μαζί του από το σπίτι. Δώρο του Σον. Ένα ξυπνητήρι που προέβαλλε κόκκινα ψηφία στο ταβάνι. Δεν χρειαζόταν να γυρίσεις το κεφάλι σου για να κοιτάξεις το ρολόι εκείνες τις ατελείωτες ώρες της αϋπνίας. Υπήρχε πάντα αυτό το μεγάλο ψηφιακό ρολόι στον ουρανό να σου θυμίζει πόσο αργά μπορεί να περνά ο χρόνος.

Φυσικά, το ρολόι δεν το είχε αγοράσει ο Σον. Η Μάρθα ήξερε ότι του άρεσαν τέτοια γκάτζετ. Όμως ο Σον είχε την ευχαρίστηση να του το δώσει. Την αθώα ευχαρίστηση που μόνο ένα παιδί νιώθει δίνοντας, και είναι εξίσου γνήσια με τη χαρά του όταν παίρνει εκείνο κάποιο δώρο.

Απελευθερώθηκε από τα μουσκεμένα σκεπάσματα και κατέβασε τα πόδια από το κρεβάτι. Τον τύλιξε κρύος αέρας. Ξύπνα! Το τηλέφωνο χτυπούσε ακόμη. Και, όπως και στο όνειρό του, ήξερε ότι δεν θα σταματούσε. Άπλωσε το χέρι και σήκωσε το ακουστικό. Τα χείλη του κολλούσαν στα δόντια του. «Ναι;»

«Ελπίζω να μην είσαι μεθυσμένος, Μακνίλ».

Ο Μακνίλ ξεκόλλησε τη γλώσσα από τον ουρανίσκο και η ανάσα του του έστειλε μια μπόχα από μαγαιάτικο ούισκι. Έτριψε τα μάτια τού για να ξυπνήσει. «Η βάρδιά μου αρχίζει σε δώδεκα ώρες».

«Αρχίζει τώρα, αγόρι μου. Διπλοβάρδια. Σκέφτηκα ότι, αφού είναι η τελευταία σου μέρα στη δουλειά, μπορείς να το κάνεις. Έχασα άλλους δύο άνδρες».

«Τι σκατά!»

«Τέτοια σκατά! Κάποιος πέταξε κάτι στη γειτονιά μας και δεν έχω κανέναν άλλον να στείλω».

Ο Μακνίλ έγειρε πίσω το κεφάλι και κοίταξε νυσταγμένος το μεγάλο ρολόι στον ουρανό. Έτσι κι αλλιώς, δεν είχε ιδέα πώς θα γέμιζε τις επόμενες δώδεκα ώρες. Δεν μπορούσε ποτέ να κοιμηθεί μέρα. «Τι έγινε;»

«Οστά. Οι εργατές στο Αρχιεπισκοπικό Πάρκο τα βρήκαν στον πάτο ενός λάκκου».

«Μάλλον χρειάζονται ανθρωπολόγο, όχι αστυνομικό».

«Ήταν μέσα σε έναν δερμάτινο σάκο, και δεν υπήρχαν εκεί χθες».

«Α».

«Πήγαινε κατευθείαν. Το υπουργείο είναι έξαλλο επειδή αναγκάστηκαν να σταματήσουν τις εργασίες. Και κοίτα να κλείσεις στα γρήγορα την υπόθεση. Μόνο αυτές οι μαλακίες μου έλειπαν τώρα».

Ο Μακνίλ έκανε έναν πονεμένο μορφασμό καθώς το τηλέφωνο κροτάλιζε στο αυτί του. Ο Λανγκ το είχε κλείσει.

Στο μπάνιο, απέναντι από το δωμάτιό του, ο Μακνίλ κοίταζε το είδωλό του καθώς βούρτσιζε τα δόντια του. Οι οδοντόβουρτσες των άλλων ήταν στριμωγμένες μέσα σε μια κούπα. Αυτός

κρατούσε όλα τα πράγματά του στο δωμάτιό του και δεν άγγιζε τίποτα στο μπάνιο. Έριχνε σπρέι στις βρύσες και τις έπλενε πριν τις αγγίξει. Χρειαζόταν ξύρισμα. Και μερικές ώρες ύπνου ακόμη μπορεί να μετρίαζαν λίγο τους μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια του. Τίποτα όμως δεν μπορούσε να διορθώσει τη ζημιά των τελευταίων μηνών, τη μάσκα του στρες που είχε χαραχτεί σε ένα πρόσωπο που δεν ήταν ακόμη ούτε στα σαράντα. Ήταν μια εικόνα που δεν του άρεσε να τη σκέφτεται.

Άρχισε να ξυρίζεται και άκουσε κάποιον να κινείται στο διπλανό δωμάτιο. Ο πωλητής αυτοκινήτων. Όταν είχε πιάσει το δωμάτιο εδώ, ο σπιτονοικοκύρης, που έμενε ακόμη στο ισόγειο, του είχε αραδιάσει όλους τους συγκατοίκους του. Ένας χωρισμένος γιατρός που του είχαν αφαιρέσει την άδεια, και συνήθως μπορούσε να σου δώσει κάποιο φάρμακο για τα περισσότερα προβλήματα. Χρήσιμος άνθρωπος να τον έχεις στο σπίτι, ιδιαίτερα κάτι τέτοιες μέρες. Ο πωλητής αυτοκινήτων. Ο ιδιοκτήτης υποψιαζόταν πως ήταν γκέι αλλά δεν το είχε αποδεχτεί ακόμη. Υπήρχαν δύο στελέχη από το σωματείο των σιδηροδρομικών – αν και δεν το έλεγαν έτσι πια, και δεν θυμόταν πώς το έλεγαν τώρα. Ο ένας ήταν από το Μάντσεστερ, ο άλλος από το Λιντς, και έδιναν παρουσία στην εκτελεστική επιτροπή του σωματείου στο Λονδίνο. Το σωματείο είχε μακροπρόθεσμη συμφωνία με το σπίτι της οδού Μπάαλμπεκ. Υπήρχε μόνο μία γυναίκα στο σπίτι. Μύριζε λίγο και είχε τα χάλια της, και ο σπιτονοικοκύρης ήταν σίγουρος ότι έπαιρνε ναρκωτικά. Αφού όμως πλήρωνε στην ώρα της, ποιος ο λόγος να την κρίνει;

Ήταν ένα παράξενο συνονθύλευμα από χαμένες ψυχές που ζούσαν στις παρυφές της κοινωνίας, σε μια ζώνη του λυκόφωτος όπου δεν είσαι ούτε ζωντανός ούτε νεκρός. Απλώς υπάρχεις. Όταν μετακόμισε εδώ –ήταν πριν από πέντε μήνες μόλις;–

ένιωθε σαν παρείσακτος. Σαν να ήταν απέξω και κοιτάζε μέσα. Παρατηρητής. Δεν ανήκε εδώ, και δεν θα έμενε. Όλοι όμως πρέπει να το πίστευαν κάποτε αυτό. Και τώρα, όπως κι αυτοί, δεν έβλεπε διέξοδο για να φύγει. Δεν ήταν πια έξω να κοιτάζει μέσα, ήταν μέσα και κοιτάζε έξω.

Είχε διαλέξει αυτή την περιοχή γιατί ήταν ένα μέρος όπου θα μπορούσε να φέρει τον Σον. Δεν ήταν γκέτο. Εδώ υπήρχε ακόμη μια αίσθηση ξεφτισμένης αριστοκρατίας. Το Χάιμπουρι Φιλντ ήταν στο τέλος του δρόμου. Ένα πάρκο όπου αυτός και ο Σον θα μπορούσαν να παίζουν μπάλα, να βγάλουν βόλτα τον σκύλο – αν είχαν. Επίσης, μερικοί από τους δρόμους τού θύμιζαν την πατρίδα. Αμπερντίν, Κέλβιν, Σίφορθ, Φέργκους. Υπήρχε κάτι οικείο και παρήγορο σε αυτή την ηχώ της Σκωτίας που είχε αφήσει πριν από πολύ καιρό. Λίγο πιο πάνω από το Χάιμπουρι Κόρνερ υπήρχε μια πισίνα. Ο σπιτονοικοκύρης τού είχε πει ότι κάποτε ήταν ανοιχτή, αλλά μια λιγότερο σκληραγωγημένη γενιά είχε χτίσει τοίχους γύρω της και μια σκεπή από πάνω. Ένα ακόμη μέρος όπου με τον Σον θα μπορούσαν να περάσουν... πώς το έλεγαν; «Ποιοτικό χρόνο». Και πίστευε ότι θα μπορούσε να βρει για τους δυο τους εισιτήρια διαρκείας για να πηγαίνουν να βλέπουν τους «Κανονιέρηδες» στο Στάδιο Εμιρεϊτς.

Όμως η μητέρα του Σον δεν τον άφηνε να διασχίσει την πόλη για να έρθει στο Ίσλινγκτον. Ήταν πολύ επικίνδυνο, είχε πει. Ίσως όταν θα περνούσε ο κίνδυνος.

Φόρεσε το παλτό του και σήκωσε τον γιακά. Το κοστούμι του χρειαζόταν σιδέρωμα και το λευκό πουκάμισό του ήταν λίγο ξεφτισμένο στην κορυφή του γιακά. Το πάνω κουμπί έλειπε, γι' αυτό έσφιξε τη γραβάτα ώστε να μη φαίνεται. Φόρεσε τα γάντια του και κατέβηκε γρήγορα τη σκάλα μέχρι το στενό χολ

στο ισόγειο. Κάποτε, ακόμη και πριν από ένα μήνα μόνο, ο σπιτονοικοκύρης θα ξεπρόβαλλε το κεφάλι του από την πόρτα για να του πει καλημέρα. Τώρα όμως δεν μιλούσε κανείς. Τον λόγο είχε πάρει ο φόβος.

III

ΚΑΘΩΣ ΕΚΛΕΙΝΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ άκουσε το τηλέφωνό του να χτυπά στον τελευταίο όροφο του σπιτιού. Δεν ήθελε να μιλήσει πάλι στον Λανγκ, γι' αυτό έβγαλε γρήγορα το κινητό από την τσέπη του και το έκλεισε.

Ο αέρας μέσα στο αμάξι ήταν παγερός όταν κάθισε πίσω από το τιμόνι. Δεν είχε πάχνη, αλλά το παρμπρίζ ήταν θαμπωμένο. Άνοιξε το καλοριφέρ και έστριψε στην Καλάμπρια Ρόουντ. Το ραδιόφωνο έπαιζε μια επιλογή από περσινές επιτυχίες. Δεν είχαν βγει καινούργια τραγούδια τους δύο τελευταίους μήνες. Το ένα τραγούδι διαδεχόταν το άλλο και ο Μακνίλ χάρηκε που δεν υπήρχε εκείνη η άσκοπη φλυαρία των ραδιοφωνικών παραγωγών που άκουγες συνήθως τα πρωινά. Δεν είχε προλάβει τις ειδήσεις των επτάμισι.

Όπως πάντα, η διαδρομή του μέσα στην πόλη καθοριζόταν από τα σημεία ελέγχου του στρατού. Ορισμένες περιοχές ήταν αποκλεισμένες, ακόμη και γι' αυτόν. Υπήρχαν οριοθετικές γραμμές που απαιτούσαν να έχεις ειδική άδεια για να τις περάσεις. Κατευθύνθηκε νότια προς το Πέντονβιλ, έστριψε δυτικά στην Πέντονβιλ Ρόουντ και μπήκε στη Γιούστον Ρόουντ. Κόντευε οκτώ παρά τέταρτο, και ένα διάχυτο γκριζό φως διαπερνούσε τα χαμηλά μολυβένια σύννεφα που έμοιαζαν να αγγίζουν

στις κορυφές από τους μακρινούς ουρανοξύστες. Σε μια προηγούμενη ζωή, οι αρτηρίες της πόλης θα ήταν φραγμένες από ταξί, λεωφορεία και επιβατικά, σαν από χοληστερίνη. Δεν μπορούσε ακόμη να συνηθίσει τους άδειους δρόμους. Επικρατούσε παντού μια ανατριχιαστική ησυχία μέσα στο πρωινό φως. Πότε πότε προσπερνούσε κάποιο στρατιωτικό όχημα, και τότε φαντάροι με αντιασφυξιογόνες μάσκες και προστατευτικά γυαλιά τον κοίταζαν κάτω από τον χακί μουσαμά της καρότσας σαν απρόσωποι στρατιώτες από την ταινία *Πόλεμος των Άστρων*, κρατώντας στην αγκαλιά τους τουφέκια που αναγκάζονταν πολύ συχνά να χρησιμοποιήσουν.

Τώρα που είχε ξημερώσει, υπήρχε μια περιορισμένη κίνηση από οχήματα ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης που είχαν την απαραίτητη άδεια για να κινούνται σε προκαθορισμένες περιοχές της πόλης και παρακολουθούνταν από κάμερες και δορυφόρους. Ο έλεγχος ήταν πιο αυστηρός γύρω από το κέντρο της πόλης, όπου είχαν γίνει οι μεγαλύτερες λεηλασίες. Υπήρχαν ήδη οι υποδομές ελέγχου κυκλοφοριακής συμφόρησης, και οι Αρχές τις χρησιμοποιούσαν τώρα για να παρακολουθούν και να ελέγχουν όλα τα οχήματα που έμπαιναν και έβγαιναν από την περιοχή. Ο Μακνίλ οδηγούσε κατά μήκος του βόρειου ορίου της. Πέρασε τον άδειο σταθμό Γιούστον και έστριψε νότια στην Τότεναμ Κορτ Ρόουντ, όπου μια κάμερα κατέγραψε την πινακίδα κυκλοφορίας του αυτοκινήτου και την έστειλε στον κεντρικό υπολογιστή. Αν δεν είχε άδεια, θα τον σταματούσαν σε μερικά λεπτά.

Οι εμπορικοί δρόμοι της πόλης θύμιζαν πεδίο μάχης. Τα μαγαζιά που δεν είχαν σπασμένες βιτρίνες ήταν σφραγισμένα με σανίδες. Στην άκρη του δρόμου σιγόκαιγαν ακόμη κατεστραμμένα κλεμμένα αυτοκίνητα, συντρίμια μιας κάποτε πολιτισμέ-

νης κοινωνίας, σκόρπια τώρα στους ρημαγμένους δρόμους. Τα ερείπια μιας ακόμη βίαιης νύχτας. Το Ντομίνιον Θίατερ, απέναντι από τον σταθμό Τότεναμ Κορτ Ρόουντ του μετρό, ήταν ένα καμένο, μαυρισμένο κέλυφος. Κάθε φορά που έβρεχε, ο αέρας γέμιζε ακόμη από τη μυρωδιά του καμένου. Το τελευταίο έργο που παίχτηκε εκεί ήταν *Ο θάνατος του εμποράκου*. Το ΜακΝτόναλντ'ς στην Όξφορντ Στριτ ήταν κι αυτό καμένο. Χάμπουργκερ κάρβουνα. Το Σεξ Σοπ Χάρμονι, πιο κάτω, το είχαν χτυπήσει τόσες φορές, που οι ιδιοκτήτες δεν έκαναν πια τον κόπο να σφραγίσουν τις βιτρίνες με σανίδες, και μια ημίγυμη κούκλα με δερμάτινα κοίταζε προκλητικά τον Μακνίλ καθώς περνούσε.

Πιο νότια, οι παραστάσεις-ρεκόρ της *Ποντικοπαγίδας* είχαν φτάσει σε άδοξο τέλος πλέον, και το Σεντ Μάρτιν'ς Θίατερ, με όλα τα φώτα νέον σπασμένα και ξηλωμένα από τους τοίχους, έδειχνε θλιβερό και εγκαταλειμμένο.

Στο Κέμπριτζ Σέρκους τον σταμάτησαν σε ένα μπλόκο του στρατού. Δεν θα έπρεπε να τον ενοχλεί πια, αλλά δεν μπορούσε ποτέ να συνηθίσει κάτι τέτοιες στιγμές με μισή ντουζίνα ημιαυτόματα τουφέκια να σημαδεύουν το κεφάλι του. Ένας σκυθρωπός στρατιώτης τον αγριοκοίταξε πίσω από τη μάσκα του, και κρατώντας απόσταση άπλωσε ένα χέρι με λαστιχένιο γάντι για τα χαρτιά του. Μετά, του τα έδωσε πάλι πίσω γρήγορα, ανυπομονώντας να τα ξεφορτωθεί, μπας και ήταν μολυσμένα – που μπορεί κάλλιστα να ήταν.

Συνέχισε στην Τσάρινγκ Κρος Ρόουντ, πέρασε την πλατεία Τραφάλγκαρ και μπήκε στο Γουάιτχολ. Εδώ υπήρχε μεγαλύτερη δραστηριότητα, μια δημόσια διοίκηση που λειτουργούσε ακόμη κατά κάποιον τρόπο καθώς η κυβέρνηση προσπαθούσε να διαχειριστεί μια κοινωνία υπό κατάρρευση. Άνδρες και

γυναίκες με μάσκες έμπαιναν και έβγαιναν από την έδρα της εξουσίας, με την ίδια ζοφερή απόγνωση που υπήρχε στους περισσότερους κατοίκους της πρωτεύουσας.

Καθώς πλησίαζε στο ποτάμι, είδε μαύρο καπνό να υψώνεται στον μουντό πρωινό ουρανό από τις τέσσερις καμινάδες του παλιού Σταθμού Ηλεκτροπαραγωγής του Μπάτερσι. Δεν θα μπορούσε να φανταστεί πιο σκληρό σύμβολο της ανθρώπινης απελπισίας μπροστά σε μια φύση που δεν συγχωρεί. Πόσοι ήταν πλέον οι νεκροί; Πεντακόσιες χιλιάδες; Εξακόσιες; Παρά πάνω; Κανείς δεν πίστευε τους αριθμούς, έτσι κι αλλιώς. Ήταν αδύνατον να επαληθευτούν. Όμως, ακόμη και στην πιο αισιόδοξη εκδοχή τους, ήταν αδιανόητοι.

Οι ειδήσεις των οκτώ μετέδιδαν μια είδηση που επαναλαμβάνόταν όλη νύχτα, αλλά ο Μακνίλ την άκουγε για πρώτη φορά και τον σοκάρισε. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα, οι γιατροί του Νοσοκομείου Σεντ Τόμας είχαν ανακοινώσει τον θάνατο του πρωθυπουργού. Δύο από τα παιδιά του είχαν πεθάνει ήδη, και η γυναίκα του βρισκόταν σε κρίσιμη κατάσταση. Όλοι γνώριζαν ότι η κατάστασή του ήταν σοβαρή. Όμως, αν ο ισχυρότερος άνθρωπος της χώρας ήταν τόσο ευάλωτος στον θάνατο, τι πιθανότητες είχαν οι υπόλοιποι;

Ο εκφωνητής, με ηχηρή, επιβλητική φωνή, άρχισε να μιλά για τη σύγκρουση που αναμενόταν τώρα να ξεσπάσει ανάμεσα στον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης και τον υπουργό Οικονομικών για τον έλεγχο του κόμματος. Ο αντιπρόεδρος, ένας τύπος ίδιος βάτραχος, που ο Μακνίλ δεν είχε συμπαθήσει ποτέ, είχε το πάνω χέρι αφού θα αντικαθιστούσε αυτοδικαίως τον πρωθυπουργό – τουλάχιστον προσωρινά. Ο Μακνίλ δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί κάποιος είχε την επιθυμία για κάτι τέτοιο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες. Φαίνεται ότι η γοητεία της εξου-

σίας είναι ακατανίκητη για μερικούς. Κατά βάθος ο Μακνίλ ήλπιζε να κερδίσει ο υπουργός Οικονομικών. Είχε την αίσθηση ότι ήταν πολύ πιο συνενότος, ένας έξυπνος άνθρωπος με συνείδηση.

Καθώς διέσχιζε τη γέφυρα Γουέστμινστερ περνώντας ένα ακόμη μπλόκο του στρατού, έριξε μια ματιά δυτικά, στην ενδεκαώροφη πρόσοψη του Νοσοκομείου Σεντ Τόμας που υψωνόταν από τη νότια όχθη του Τάμεση. Κάπου πίσω από το τσιμέντο και το γυαλί, κειτόταν νεκρός ο άνθρωπος που κάποτε κυβερνούσε τη χώρα. Παγωμένος και άψυχος, αφού μολύνθηκε από τα ίδια τα παιδιά του. Πιο κάτω, οι τρεις υπόλοιπες αρχικές πτέρυγες του νοσοκομείου ήταν γεμάτες ασθενείς. Ίσως αν οι τέσσερις άλλες πτέρυγες δεν είχαν καταστραφεί από τους γερμανικούς βομβαρδισμούς στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν θα ήταν απαραίτητο να κατασκευαστεί επείγοντως το κτίριο στο απέναντι πάρκο.